

Miljöutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (RP 60/2020 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Skriftligt yttrande har lämnats av

- miljöministeriet
- jord- och skogsbruksministeriet
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland
- Naturresursinstitutet
- Finlands miljöcentral
- Centralförbundet för Fiskerihushållning
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Finlands naturskyddsförbund rf
- Förbundet för Vattenskyddsföreningarna i Finland rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen ändras. Enligt propositionen ska lagen få ett nytt kapitel med bestämmelser om stöd för främjande av åtgärder inom vattenvården och havsvården med anslag som anvisats i statsbudgeten. Dessutom föreslås andra tekniska ändringar som föranleds av det nya kapitlet. Propositionen bidrar till genomförandet av regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering och utgör en del av verkställigheten av det program för effektiviserat vattenskydd som ingår i regeringsprogrammet.

Syftet är att göra det möjligt att främja åtgärder inom vattenvården och havsvården genom stöd, och därigenom bidra till att målen för vattenvården och havsvården nås. Stöd kan efter prövning beviljas fysiska personer, företag och andra sammanslutningar samt offentliga samfund när förutsättningarna uppfylls. Närings-, trafik- och miljöcentralen kommer att vara stödmyndighet och

Betänkande MiUB 4/2020 rd

bevilja stödet i form av varor och tjänster. Enligt förslaget kan närings-, trafik- och miljöcentralen således ordna centraliserad upphandling av varor och tjänster. För att trygga det allmänna miljöintresset och kostnadseffektiviteten och säkerställa att målen för vattenvården och havsvården nås, kommer det i vissa situationer att vara nödvändigt att staten sköter dessa uppgifter. I propositionen ingår bestämmelser om bland annat iakttagande av EU-lagstiftning som tillämpas på statligt stöd, stödets innehåll, ordnande av stöd, ansökan om stöd och förutsättningarna för beviljande av stöd, stödbeslut samt avtal om stöd. Förslaget innehåller också bestämmelser om avbrytande av stöd, återkrav samt rättsmedel.

Propositionen hänför sig till en tilläggsbudgetproposition för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2020.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Det generella målet för vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen är att skydda, förbättra och restaurera vattnen och Östersjön på så sätt att tillståndet i ytvattnet, grundvattnet och Östersjön åtminstone är på god nivå och inte försämras. Bland de främsta verktygen finns förvaltningsplanerna, havsförvaltningsplanen och åtgärdsprogrammen. Enligt den senaste bedömningen av ytvattens ekologiska status är tillståndet gott i största delen av våra sjöar, älvar och åar. Men eutrofieringen är fortfarande ett betydande problem framför allt med tanke på målen för tillståndet i Östersjön och de kustnära vattnen. Syftet med den föreslagna lagändringen är att möjliggöra stöd för åtgärder inom vattenvården och havsvården för att målen ska nås på det mest kostnadseffektiva sättet.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Miljöutskottet tillstyrker lagförslaget, men med vissa ändringar och med följande kommentarer.

Inom vattenvården och havsvården beviljas statsunderstöd enligt statsunderstödslagen för projekt som stöder vattenvården och havsvården. Men lagen och skrivningen under miljöministeriets moment 35.10.61 i budgeten möjliggör inte ett förfarande där myndigheten köper en vara eller tjänst och överlåter den till mottagaren enligt vissa specifika stödvillkor. Propositionen hänför sig till dessa delar till den fjärde tilläggsbudgetpropositionen för 2020. Enligt lagförslaget ska närings-, trafik- och miljöcentralen vara stödmyndighet och kunna ordna centraliserad upphandling av varor och tjänster, vilket förbättrar åtgärdernas kostnadseffektivitet och regionala genomslagskraft. Fördelen med den föreslagna nya stödformen är att stödmottagaren inte själv behöver upphandla varorna och tjänsterna och därmed inte behöver binda upp egna resurser för genomförandet. Utskottet välkomnar förslaget att de åtgärder som får stöd ska genomföras samordnat. När lagen verkställs bör man se till att det blir så enkelt som möjligt att söka stödet.

EU:s regler om statligt stöd möjliggör stöd och stödprogram, om den nationella regleringen är förenlig med de krav som ställs i EU:s lagstiftning om statligt stöd. På den här punkten är förslaget kopplat till de nationella stödsystemen för jordbruket och trädgårdsodlingen. Utskottet påpe-

Betänkande MiUB 4/2020 rd

kar att de förordningar som ska utfärdas med stöd av lagförslaget vid behov måste harmoniseras med förfarandena för att bevilja och följa upp jordbruksstöden.

I vissa områden är det ytterst krävande att nå vattenvårds- och havsvårdsmålen i fråga om status redan nu, framhåller utskottet. Klimatuppvärmningen och de ökade översvämningarna och torkan kan ytterligare försvåra återhämtningen efter långvarig näringsbelastning. Det behövs alltså många olika metoder för att minska näringsbelastningen från jordbruket och åkrarnas inverkan på vattendragen. I synnerhet i Östersjöområdet bör möjligheterna till internationellt samarbete nyttiggöras för att utbyta erfarenheter om nya metoder som lämpar sig för att minska näringsbelastningen.

Den föreslagna stödordningen går ut på att det ska utfärdas en separat statsrådsförordning för varje stödform med bestämmelser om stöd villkor och andra relevanta omständigheter. Utkastet till proposition har varit på remiss tillsammans med ett utkast till statsrådsförordning med bestämmelser om gipsbehandling av åkermark. Gipsbehandling är en ny innovativ vattenskydds metod. Stödet ska beviljas i form av gips och inbegripa leverans, lagring och spridning på åkermarken. Utskottet välkomnar förslaget att jordbrukarna ska få stöd för frivilliga åtgärder som minskar den eutrofierande urlakningen av näringsämnen från åkrar till vattendrag.

På lämplig åkermark är gipsbehandling en snabbverkande åtgärd vars effekter varar i ungefär fem år. Av bakgrundsmaterialet till förordningsutkastet framgår att även sura sulfatmarker ska beaktas i bedömningen av vilka egenskaper ett område har och om det lämpar sig för gipsbehandling. Sura sulfatmarker går att behandla med gips men resultaten kan bli sämre än på andra typer av mark. Utöver gipsbehandlingen har också andra metoder för att minska näringsbelastningen i olika typer av områden utvecklats i Finland. Utskottet ser ett behov av att framöver undersöka om stödet också kan beviljas för andra näringsbindande metoder såsom behandling med strukturkalk och fibrer. Metoderna ska ha påvisats vara effektiva vattenskydds metoder utifrån vetenskapliga undersökningar på avrinningsområdesnivå. De finansiella resurserna ska fördelas med beaktande av åtgärdernas kostnadseffektivitet i relation till de fördelar för vattendragen som uppnås tack vare dem.

DETALJMOTIVERING

Lagen om ändring av lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen

6 i §. Beslut och avtal. Utskottet föreslår en teknisk justering i 3 mom., det vill säga att uttrycket "vid behov" stryks i andra meningen och en hänvisning till behövliga avtalsbestämmelser läggs till. Avtalet mellan närings-, trafik- och miljöcentralen och stödmottagaren ska innehålla alla behövliga bestämmelser om parternas uppgifter och ansvar, vilket nu inte framgår tillräckligt tydligt av ordalydelsen i bestämmelsen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottets förslag till beslut:

Betänkande MiUB 4/2020 rd

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 60/2020 rd med ändringar. (*Utskottets ändringsförslag*)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 5 § i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004), sådan paragrafen lyder i lagarna 1593/2009 och 272/2011, ett nytt 4 mom. och till lagen ett nytt 1 a kap. som följer:

5 §

Närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralen är stödmyndighet enligt 1 a kap.

1 a kap.

Stöd för vattenvård och havsvård

6 a §

Stöd

För främjande av åtgärder inom vattenvården och havsvården kan inom ramen för det maximala belopp som fastställts i statsbudgeten beviljas stöd enligt prövning som består av varor och tjänster som överlåts till stödmottagaren.

Närmare bestämmelser om innehållet i stödet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 b §

Ordnanande av stöd

Närings-, trafik- och miljöcentralen ordnar upphandlingen av stödet och överlåtelsen av stödet till stödmottagaren. Till närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter hör att planera stödinsatser, förbereda upphandlingen av stödet, fatta upphandlingsbeslut och ingå upphandlingskontrakt,

Betänkande MiUB 4/2020 rd

ordna upphandlingen och överlåtelsen av stödet på basis av stödbeslutet samt att sköta andra organiseringsuppgifter som krävs för stödinsatserna.

Bestämmelser om upphandling av varor och tjänster finns i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016).

6 c §

Tillämpning av Europeiska unionens lagstiftning

Bestämmelser om stöd som beviljas företag eller andra sammanslutningar som bedriver ekonomisk verksamhet finns dessutom i Europeiska unionens lagstiftning om statligt stöd.

Närmare bestämmelser om beviljande, förutsättningar för beviljande, begränsning, utbetalning och användning av sådant stöd som är förenligt med Europeiska unionens lagstiftning om statligt stöd, om stödmottagarens skyldigheter och stödvillkoren får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 d §

Sökande

Stöd kan sökas av fysiska personer, företag och andra sammanslutningar samt offentliga samfund.

6 e §

Ansökan om stöd

Stöd ska sökas hos närings-, trafik- och miljöcentralen innan den åtgärd som får stöd inleds. Stöd kan inte sökas innan den tid har löpt ut under vilken ett stöd som beviljats för samma åtgärd ger effekter.

Stödansökan ska innehålla uppgift om

- 1) sökanden,
- 2) det projekt eller den verksamhet för vilket eller vilken stödet söks,
- 3) de stödberättigande kostnaderna eller beräkningsgrunderna för dem,
- 4) annan offentlig finansiering som erhållits för projektet eller verksamheten.

Stödansökan ska vid behov innehålla uppgifter om andra viktiga omständigheter som har betydelse för projektet eller verksamheten och som påverkar uppnåendet av målen för stödet.

Närmare bestämmelser om ansökan om stöd och om innehållet i stödansökan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Betänkande MiUB 4/2020 rd

6 f §

Ansökningstid och information

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan fastställa en ansökningstid för stödet. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska informera om möjligheten att ansöka om stöd, om det förfarande som ska iakttas vid ansökan samt om förutsättningarna och villkoren för beviljande av stöd.

6 g §

Förutsättningar för beviljande av stöd

En förutsättning för beviljande av stöd är att stödet utifrån en helhetsbedömning främjar uppnåendet av målen för vattenvården och havsvården och åtgärderna inom vattenvården och havsvården och att stödmottagaren inte har fått annan offentlig finansiering för samma projekt eller verksamhet.

Stödet kan täcka kostnaderna helt eller delvis. Grunden för beräkningen av det stöd som beviljas är det försäljningspris inklusive mervärdesskatt till vilket närings-, trafik- och miljöcentralen upphandlar varan eller tjänsten.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av stöd och om stödbeloppet samt om grunderna för bestämmande av stöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 h §

Återtagande av stödansökan

Den som ansöker om stöd kan återta ansökan helt eller delvis fram till delfåendet av stödbeslutet. Sökanden ska utan dröjsmål skriftligen underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om återtagandet.

Med avvikelse från det som anges i 1 mom. kan sökanden dock återta stödansökan efter att ha fått del av stödbeslutet, om det rör sig om force majeure eller något annat exceptionellt naturförhållande som hindrar stödinsatsen. Återtagandet ska göras omedelbart efter det att stödmottagaren har fått kännedom om force majeure eller ett exceptionellt naturförhållande.

Närmare bestämmelser om exceptionella naturförhållanden får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 i §

Beslut och avtal

Närings-, trafik- och miljöcentralen fattar ett skriftligt beslut om stödet. Beslut ska fattas även i ett ärende som avses i 6 h §.

Ett positivt stödbeslut ska innehålla uppgift om stödets maximibelopp, stödets penningvärde, stödvillkoren samt grunderna för beviljande av stöd, avbrytande och återkrav av stöd samt övervakningen av användningen av stödet.

Betänkande MiUB 4/2020 rd

Dessutom kan närings-, trafik- och miljöcentralen ingå avtal med stödmottagaren om detaljerna för genomförandet av åtgärden och överlåtelsen av stödet. Avtalet ska ~~vid behov~~ innehålla **behövliga bestämmelser** om avtalsparternas uppgifter och ansvar i fråga om stödinsatserna, ~~uppgift~~ ~~om~~ det förfarande som ska iakttas **och** andra detaljer som gäller det praktiska genomförandet av stödinsatsen.

Närmare bestämmelser om innehållet i stödbeslutet och avtalet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 j §

Avbrytande och återkrav av stöd

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska genom sitt beslut avbryta stödinsatserna, om

- 1) det är uppenbart att
  - a) stödmottagaren har låtit bli att uppgöra eller har lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter om en sådan omständighet som väsentligt har kunnat inverka på erhållandet av stödet, stödbeloppet eller stödvillkoren,
  - b) stödmottagaren använder stödet för ett väsentligen annat ändamål än vad det har beviljats för, eller
  - c) stödmottagaren i övrigt väsentligen bryter mot stödvillkoren, eller om
- 2) iakttagandet av EU-lagstiftning som gäller statligt stöd och som tillämpas på det berörda stödet förutsätter detta.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska genom sitt beslut bestämma att stöd som redan överlåtit eller dess värde helt eller delvis ska återkrävas. Närings-, trafik- och miljöcentralen kan låta bli att återkräva stödet eller en del av det, om stödmottagaren har rättat sitt förfarande enligt underpunkterna till 1 mom. 1 punkten och uppnåendet av målen för stödet inte har äventyrats.

6 k §

Ränta och dröjsmålsränta

I det belopp som återkrävs ska närings-, trafik- och miljöcentralen räknat från den dag då stödet beviljades inkludera en årlig ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen (633/1982) ökad med tre procentenheter. Om det återkrävda beloppet inte betalas senast den förfallodag som närings-, trafik- och miljöcentralen bestämt, ska det på det återkrävda beloppet betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen.

6 l §

Begäran om omprövning och sökande av ändring i beslut som gäller stöd

I fråga om närings-, trafik- och miljöcentralens beslut enligt detta kapitel får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Betänkande MiUB 4/2020 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 2.6.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Hannu Hoskonen cent
vice ordförande Tiina Elo gröna
medlem Petri Honkonen cent
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Petri Huru saf
medlem Mai Kivelä vänst (delvis)
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Niina Malm sd (delvis)
medlem Sari Multala saml
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Saara-Sofia Sirén saml
medlem Hussein al-Taee sd (delvis)
medlem Mari-Leena Talvitie saml (delvis)
medlem Ari Torniainen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Tuire Taina.